

Voltaire – kritik af jødedommen og jøder

5 *Den franske forfatter og filosof Voltaire (1694-1778) var oplysningstidens skarpeste kritikere af det, der blev opfattet som religiøs overtro og intolerance. På den ene side opfordrede Voltaire til tolerance – på den anden side indeholdt hans skrifter og breve en voldsom kritik af de etablerede religioner og deres tilhængere, som han mente fordrejede menneskehedens oprindelige rene og naturlige religion, der ikke indeholdt mirakler, guddommelige åbenbaringer eller fanatisme.*

10 [*Essai sur le moeurs et l'esprit des nations* (1756):] Vi ville ikke tro, at så afskyelige folk (jøder) havde været i stand til at eksistere på jorden. Men da denne nation selv har overleveret alle kendsgerninger til os i dens hellige bøger, må det blive troet. [...] Hvorfor bliver jøderne hadet? Det er det uundgåelige resultat af deres love; de er enten nødt til at erobre alle andre eller blive hadet af hele menneskeheden. [...] Den jødiske nation tør udvise et uforsonligt had mod alle nationer, og gør oprør mod alle overherrer; altid overtroisk, altid grådig efter den trivsel, der
15 nydes af andre, altid barbariske – krybende i ulykke og uforskammet velstand. [...] De kender hverken til gæstfrihed eller frisind eller mildhed. Deres ypperste lykke er at udnytte fremmede i form af åger; og denne ågerånd, princippet for enhver form for fejhed, ligger så naturligt i deres hjerter. [...] Deres hæder består i at erobre små landsbyer med ild og blod. De skar halsen over på de gamle mænd og børn. [...] De snigmyrder deres herrer, når de er slaver; de kan aldrig tilgive, når de sejrer: de er en fjende af menneskeheden. Der er i denne grusomme nation
20 ingen venlighed, ingen videnskab og ingen kunst, der på noget tidspunkt er blevet forfinet.

[*Dictionnaire Philosophique* (1764):] [...] [Jøder:] Kort sagt, finder vi i dem [jøderne] kun et uvidende og barbarisk folk, som i lang tid har forenet den mest gemene gerrighed med den mest
25 afskyelige overtro og med det mest uovervindelige had til alle de folk, som tolererer dem og gør dem rige. Dog skal man ikke brænde dem. [...]

[*Lettres de Memmius a Ciceron* (1771):] De [jøder] er alle født med en rasende fanatisme i deres hjerter, ligesom bretonerne og tyskerne er født med blondt hår. Jeg ville ikke være den mindste
30 smule overrasket, hvis disse mennesker en dag blev dødbringende for den menneskelige race.

[Brev til Jean-Baptiste-Claude Delisle de Sales, 15. december 1773:] Jeg ved, at der er nogle jøder i de engelske kolonier. Disse marranos¹ drager derhen, hvor der kan tjenes penge. [...] De er simpelthen de største slyngler, der nogensinde har besudlet jordens overflade.
35

Essai sur le moeurs et l'esprit des nations (1756), oversættelse af Jesper Rosenløv efter M. Beuchot o.a. (red.): *Oevres de Voltaire*, bind 15, Paris (1829) s.163, 190f., 324. *Dictionnaire Philosophique* (1764): Oversættelse af Jesper Rosenløv her efter J. Morley o.a.: *The Works of Voltaire – A Contemporary Version*, bind 10, Akron (1904), s.284. *Lettres de Memmius a Ciceron* (1771): L. Moland (red.) *Oevres completes*, Paris (1877-1885), bind 28, s.439f.. Oversættelse af Jesper Rosenløv efter A. Hertzberg: *French Enlightenment and the Jews*. New York (1968) s.300. Brev til Jean-Baptiste-Claude Delisle de Sales, 15. december 1773: Oversættelse af Jesper Rosenløv efter A. Hertzberg s.285.

¹ *Marranos*: nedsættende udtryk for spanske jøder, der var konverteret til kristendommen, men som mistænkedes for stadig at udøve den jødiske religion.